

Nellies oma (1853-1938)

‘Wég jij!’ Nellie Bovenkamp duwt een jongen uit de kring. ‘Jij mag straks niet mee naar mijn oma!’ roept ze. ‘En mijn oma ligt in een glimmende kist op kussens van witte kant. Er mogen maar vier kinderen mee. Twee van de Katholieke en twee van de Openbare.’

Ze prikt met haar wijsvinger in de borst van Eva.

‘Jij mag mee en Louise en Marcel en René. Meer niet. Anders is het te druk voor mijn oma.’

‘Te druk voor mijn oma!’ Kees laat zich tegen Nellie aan vallen. ‘Moet je die griet horen. Jouw oma is zo dood als een pier. Die hoort niks meer!’

‘Laat dat!’ schreeuwt Nellie. ‘Mijn oma is erg dood. Heel erg zelfs.’ Ze pakt een zakdoek uit haar kniekous en snuit haar neus met veel lawaai.

‘Vanmiddag om twee uur bij mij,’ zegt ze als ze klaar is met snuiten. ‘En niet meer dan vier: Louise, Marcel, René en Eva.’

Eva voelt dat ze een kleur krijgt. Ze is al een paar keer bij Nellie binnen geweest, en toen heeft ze Nellies oma levend gezien. Ze was toen al erg oud, misschien wel meer dan honderd jaar.

‘Hoe heet je, meisje?’ heeft de oma gevraagd. Haar stem klonk een beetje als de stem van de buurpapegaai.

‘Eva, mevrouw.’

‘Mooie naam. Een naam uit het Paradijs. En hoe oud ben je?’

‘Acht, bijna negen.’

‘Mooi, dan krijg je acht zuurtjes van mij.’ Ze heeft een glazen fles gepakt en er acht gekleurde snoepjes uit geschud. Roze, groen en bruin waren ze.

‘En mijn zusje is vijf.’

‘Pak aan dan, vijf zuurtjes voor je zusje. Wat zijn jullie toch slim.’

‘Dank u wel, mevrouw.’

‘Hier wil ik een kusje.’ De oma wees op een bruin plekje op haar wang. Eva heeft haar toen vlug een kus gegeven.

‘Jouw oma prikt,’ zei ze een dag later tegen Nellie toen ze elkaar tegenkwamen op straat.

‘Liegebeest!’ riep Nellie. ‘Mijn oma prikt niet.’

‘Alles wat je zegt, dat ben je zélf,’ heeft Eva teruggescholden.

Als ze die dode oma maar geen kusje hoeft te geven. Eva’s handen worden helemaal nat en ze wordt een beetje misse-lijk. Ze heeft nog nooit iemand gezien die dood is. Het is vast heel erg griezelig. Ze durft niet.

Misschien mag ze niet. ‘Joden mogen niet naar dooie mensen kijken,’ zal mamma zeggen.

Als ze wél gaat, kan ze morgen op school vertellen dat ze een dood mens heeft gezien. Ze zal een verdrietig gezicht trekken. Misschien gaat ze wel een beetje huilen. Alle kinderen zullen stil worden en naar haar luisteren.

Ze gaat toch maar, en ze zal niets tegen mamma zeggen over Nellies dode oma.

‘Wat ga je vanmiddag doen?’ vraagt mamma, als ze ’s mid-dags aan tafel zitten.

‘Ik ga op bezoek bij Nellies oma.’

‘Van de zuurtjes?’

‘Ja.’

‘Misschien krijg je weer zuurtjes van haar.’ Eva geeft geen antwoord.

‘Ik wil ook naar Nellies oma,’ zeurt Lisa.

‘Als je ook acht bent.’ Mamma schept een klodder

griesmeelpap van Lisa's slab. 'Zit niet zo te knoeien. En eet alsjeblieft je pap op.

Ze staan voor Nellies huis, met hun vieren. Ze hoeven niet te bellen. Nellie staat al in de deuropening. Ze legt een vinger tegen haar lippen.

'Zachtjes,' fluistert ze.

Ze lopen op hun tenen achter Nellie aan.

Ineens zijn ze in een grote kamer. Het is er warm, er branden kaarsen. Het ruikt er vreemd, naar bloemen en naar nog iets.

'Ik ruik wierook,' fluistert René. 'Net als in onze kerk.'

Eva krijgt een raar gevoel in haar benen. Ze kan niet meer op haar tenen lopen. Dan bibberen haar knieën zo.

Nellies vader en moeder staan in een hoek van de kamer. Hun ogen glimmen. Er schijnen kaarslichtjes in.

'Kom maar dichterbij. Niet bang zijn voor oma,' fluistert Nellies moeder.

Eva kijkt naar de deur. Ze wil naar mamma.

'Kom jij ook maar, Eva,' zegt Nellies vader.

Eva loopt naar het midden van de kamer. Daar ligt de oma. Ze slaapt en ze lacht een beetje. Haar handen zijn in elkaar gevouwen en ze heeft witte bloemen tussen haar vingers. En ook een groot kruis, waar iemand aan hangt. Corrie heeft haar een paar weken geleden verteld dat die meneer de Here Jezus is, die ook dood is gegaan en weer levend is geworden. Misschien wordt de oma ook weer levend, nu ze allemaal om haar heen gaan staan. Daar heb je het al! Haar handen bewegen. Haar ogen gaan langzaam open...

Eva doet háár ogen dicht.

'Laat ons bidden,' zegt Nellies moeder. 'Wees gegroet, Maria, vol van genade...'

Eva schrikt. Zij kan niet meedoen.

Ze kijkt naar Louise. Louise heeft haar handen gevouwen,

maar ze zegt niets. Misschien weet zij ook niet hoe je katholiek moet bidden.

Ze kan wel iets Joods zeggen voor de oma, een liedje dat ze altijd zingen als het Pesach* is.

‘*Ma nishtana halajla hazê,*’ zingt ze zo zacht ze kan.

De oma lacht nog steeds.

‘In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.’

Nellies moeder houdt op met bidden.

‘In de hemel zullen we elkaar terugzien,’ zegt ze zacht. ‘Wij allemaal, zoals we hier bijeen zijn.’

‘Nee hoor!’ roept Nellie. ‘Niet allemaal. Eva ziet onze oma niet terug, nooit meer. Joodse kinderen gaan lekker niet naar de hemel. Dat heb je zelf gezegd. Ze gaan allemaal naar de hel en daar is het gloei-snoei-heet. En daar, in de hel, moeten ze eeuwig... branden.’

Stop!

Er staat een toverpannetje in de keuken, dat alleen op woensdag uit de kast mag. Het is klein en het is van goud. Eva wordt altijd helemaal blij van binnen als ze het pannetje ziet staan in de keukenkast. Ze verzint mooie sprookjes over het pannetje, want dat is het: een sprookjespannetje.

Het is van oom Dries. Iedere woensdagmiddag moet hij in Rotterdam zijn om boeken te verkopen en dan komt hij bij hen een gebakken eitje eten. Hij heeft zijn afspraken in Rotterdam speciaal op woensdag gezet omdat Eva en Lisa dan ’s middags niet naar school hoeven.

‘Ik kan dan rustig met jullie praten. Geen gehaast en gevlieg om op tijd op school te zijn,’ heeft hij gezegd. ‘De boekhandels in Rotterdam moeten maar even wachten. Ze kopen

*Joods Pasen

toch wel van me. Dat heb je, als je voor de beste uitgever van Nederland werkt.'

Toen Eva hem vertelde dat ze het aardig van hem vond, heeft hij verbaasd naar haar gekeken.

'Hoezo, aardig? Ik geniet van jullie. Ik heb zelf geen dochters.'

'Ik heb een verrassing voor jullie,' zegt oom Dries.

'Vertellen, gauw.' Lisa springt bij hem op schoot.

'Ho, niet zo wild. Je drukt me bijna plat. Over vier nachtjes hebben Sophie en ik een feest bij vrienden van ons in Rijswijk en dan komen Hans en Robbie bij jullie logeren.'

'O,' zegt Lisa.

'Vind je het niet leuk, jij ook niet, Eva?'

'Ja, jawel.'

'Niet echt, hè? Wat is er toch? Ik wil het nu weten.'

'Ze zijn zo groot en ze pesten ons.' Lisa gaat weer op haar eigen stoel naast oom Dries zitten.

'Groot? Robbie is tien en Hans is net zo oud als Eva. Wat krijgen we nou?'

Eva en Lisa houden alle twee hun mond stijf dicht. Ze kunnen toch niet aan oom Dries vertellen wat Hans en Robbie allemaal voor gekke dingen doen? Hoe ze laatst bloembollen uit de tuin van de burens hebben gegraven en die bloembollen een paar straten verder in een andere tuin hebben geplant...

'Die zullen niet weten wat ze zien als hun tuin vol tulpen staat in maart,' heeft Robbie gezegd.

'En die andere mensen dan?' heeft Eva gevraagd.

'Die zullen het ook gek vinden en pas op als je iets tegen mijn vader en moeder zegt. Dan doe ik jullie wat.'

Robbie keek zo gevaarlijk dat Eva niet heeft gevraagd wat hij dan zou doen.

'Ik zal tegen ze zeggen dat ze zich netjes moeten gedragen en dat ze jullie niet mogen pesten,' zegt oom Dries. 'Nog vier nachtjes slapen en dan komen de plaaggeesten.'

Nu zijn Hans en Robbie er. Gisteravond zijn ze gekomen. Ze hadden een grote koffer bij zich, die vol was met kleren. Eva en Lisa kregen allebei een reep witte chocolade van ze.

‘Het is mooi weer,’ zegt mamma. ‘Jullie moeten niet de hele zondagmiddag binnen blijven. Als jullie buiten gaan spelen bak ik pannenkoeken, en als ze klaar zijn roep ik jullie weer binnen.’

‘Wat zullen we gaan doen?’ vraagt Robbie.

‘Tikkertje,’ zegt Lisa.

‘Bah, niks an. Ik blijf binnen.’ Eva gaat languit op de divan liggen.

‘Niks ervan. Allemaal naar buiten,’ zegt mamma. Ze doet of ze wil slaan. ‘Weg jullie. Wij willen ook even rust.’

Eva weet wel waarom mamma zo graag wil dat ze naar buiten gaan. Over een kwartier willen ze naar de radio luisteren, naar de een of andere dokter die iedere zondagmiddag vertelt hoe een man en een vrouw elkaar kusjes moeten geven en hoe ze elkaar lief moeten aaien. Stomme grote mensen. Dat kan je toch zo wel. Dat hoeft je toch niet te leren. Op zondagmiddag worden ze altijd naar hun kamer gestuurd en dat vindt ze verschrikkelijk. Eva is woedend op dokter van Schelven, die haar de kamer uit jaagt.

‘We gaan een eindje wandelen,’ zegt Robbie. ‘Kom.’

‘En de pannenkoeken dan?’ Lisa gaat tegen de muur van hun huis staan.

‘We gaan niet ver. Komen jullie nou?’ Robbie trekt aan Eva’s hand. ‘Kom, lopen.’

Eva moet mee. Ze kan niet eens meer zeggen dat ze de straat niet uit willen. Robbie is zo sterk.

Hans en Lisa lopen ook hand in hand, maar het is net of Hans niet zo hard trekt als zijn broer.

‘Die gaat naar het station.’ Robbie wijst naar de tram die langs rijdt. ‘Zullen we meerijden als er weer een komt?’

‘We hebben geen geld,’ zegt Hans.

‘Als we binnen zijn en de conducteur komt eraan, zeggen we dat we ons geld vergeten hebben en dan zet hij ons eruit. We lopen terug, want dan zijn we maar één halte meegere-
den.’

‘Ik wil niet.’ Lisa trekt haar hand uit de hand van Hans.

Robbie laat Eva los.

In de verte klinkt het bellen van een tram. Het geluid komt dichterbij. Als de tram vlak bij hen is, steekt Robbie zijn hand op.

‘Stop!’ schreeuwt hij. De tram staat stil, de conducteur doet een deur open.

‘We gaan lekker niet mee!’ schreeuwt Robbie.

De conducteur steekt zijn vuist omhoog. ‘Dekselse kwajon-
gens!’

Hans en Robbie vallen tegen elkaar aan van het lachen.

‘Kom,’ zegt Hans als ze uitgelachen zijn. ‘We gaan verder.’

Ze lopen nu met z’n vieren naast elkaar.

‘Ik ga zorgen dat Eva de volgende tram laat stilstaan,’ zegt Robbie opeens.

‘Hoe dan?’

‘Zeg ik niet.’

Eva wil niet meer naast Robbie lopen, maar hij pakt de cein-
tuur van haar jas. ‘Kom hier, naast me.’

Eva wil naar huis. Van welke kant zijn ze gekomen? De hui-
zen waar ze nu langslopen heeft ze nog nooit gezien. Alles is
vreemd om haar heen.

Van heel ver klinkt het bellen van een tram. Dan is het ge-
luid vlak bij hen. Robbie pakt de arm van Eva.

‘Als jouw arm omhoog gaat, stopt de tram en dan krijg jij
op je kop. Misschien moet je wel in de gevangenis, voor straf.’

Eva voelt dat Robbie haar arm omhoog trekt. Ze vecht om
los te komen, maar het lukt niet.

‘Stop!’ schreeuwt Robbie. Daar gebeurt het al... de tram staat stil en dat is háár schuld. Er stappen mensen uit. De conducteur kijkt heel boos naar haar. Hij roept. Ze moet bij hem komen.

Eva rent weg zo hard ze kan. Ze weet niet waar haar huis is, ze weet niet waar ze heen rent. Ze moet weg van de tram en weg van de pestende neefjes. Ze krijgt pijn in haar zij, zo erg dat ze moet stilstaan.

‘Ik heb je.’ Achter haar staat Robbie. ‘Kom mee, naar huis. En pas op als je vertelt wat er is gebeurd. Dan... dan...’

‘Wat dan?’

‘Niks. Heb je het niet gezien?’

‘Wat?’

‘Dat we bij een halte stonden. Jij hebt de tram niet stil laten staan. Dat kan je niet eens, stommerd. Kom mee, Hans en Lisa wachten op ons en je zegt niet wat er is gebeurd, anders...’

‘Wat, anders?’

‘Weet ik niet.’

Ze zijn weer met hun vieren. Ze lopen in een kleine optocht terug naar huis. Lisa en Eva met de armen om elkaar heen. Ze willen niet meer naast Hans en Robbie lopen en ze willen nooit meer tegen ze praten. Laat die rotjongens maar verdwalen, dan eten zij alle pannenkoeken op.

‘En... hebben jullie het leuk gehad?’ vraagt mamma als ze terug zijn.

‘Nee,’ zegt Lisa. ‘Robbie heeft Eva de tram laten...’

‘Klikspaan, boterspaan...’ zingt Robbie.

‘Je mag niet door mijn straatje gaan...’ zingt Hans. Zijn mond puilt uit van de pannenkoeken.

Pats... boem!

‘Zeven uur!’ roept mamma vanuit de keuken. ‘Denk aan Koning Kaskoeskielewan!’

Iedere avond om zeven uur mogen ze naar de radio luisteren. Ze hebben hun nachtpon al aan en onder het luisteren eten ze een appeltje.

Koning Kaskoeskielewan maakt weer gekke grapjes vandaag. Hij tennist met een oliebol waar slagroom uitkomt en iedere keer als hij een oliebol wegslaat, hoor je een slag op een ijzeren muziekinstrument. Ze moeten zo hard lachen dat pappa naar beneden komt om te vragen wat er aan de hand is. Hij heeft zijn uitgaanspak al aan.

‘Ze kunnen niet bijkomen van het lachen, meneer,’ zegt Emma en ook bij haar lopen de tranen over haar wangen.

Als ze in bed liggen moeten ze nog steeds lachen.

‘Hoe kan je nou tennissen met een oliebol,’ giechelt Lisa.

‘In een verhaal kan alles. Dan kan je zelfs ballen met een... met een... nou ja, ik weet het niet.’ Eva trekt de deken over haar hoofd. Ze wil slapen. Vanavond hoeft ze er niet naar te verlangen naar beneden te gaan. Pappa en mamma zijn uit.

‘We gaan naar zo’n mooie film,’ heeft mamma gezegd, toen ze Eva en Lisa naar bed bracht. ‘*Gaslicht* heet hij en Diana Wynyard speelt de hoofdrol. Voor pappa’s amandelen eruit gaan, willen we nog een avond naar de film. Ach, ik wou dat ik zo mooi was als Diana Wynyard.’

‘Jij bent net een meisje,’ heeft Eva toen maar gezegd, want ze weet dat mamma dat leuk vindt.

Mamma heeft haar een kus gegeven. Daarna veegde ze het rood van haar lippenstift van Eva’s wang met een kanten zakdoekje. ‘Gauw slapen, allebei.’ Ze trok de slaapkamerdeur dicht en was verdwenen.

Weg zijn ze, naar de film. Eva weet zeker dat ze na de film

niet meteen thuis komen. Ze moeten dansen bij Pschorr. En wat 'Pschorr' is weet ze niet. Een soort café misschien?

Eva rilt als ze aan pappa's amandelen denkt. 'Hier zijn ze!' zal de dokter roepen en hij zal de amandelen tussen de klauwen van een grote tang omhoog houden. Bloed, overal zal bloed zijn.

Beneden loopt Emma heen en weer, van de keuken naar de kamer, van de kamer naar de keuken. Er is harde muziek, de fluitketel waarschuwt Emma dat het water kookt. 'Ik kom... ik kom!' roept Emma. Ze rent naar de keuken.

De fluitketel zegt niets meer.

De bel. Emma loopt naar de deur.

'Dag, liefje van me.' De stem van Dick. 'Zijn Sam en Saar al weg? Mooi zo, dan hebben wij het rijk alleen.'

'Ssst! Ze slapen nog niet.' De stem van Emma. Dan hoort Eva geen geluid meer, geen fluitketel, geen radio, geen stemmen, niets. Alleen af en toe de lach van Emma.

Toch geluiden, buiten. Heel in de verte klinkt muziek. Er wordt gezongen. Een accordeon, een fluit. Het onweert!

Pats... boem, dwars door het geluid van de muziek heen klinken geluiden van metaal. Harder... harder... de geluiden komen dichterbij.

Eva kruipt nog dieper onder de dekens. Ze doet haar vingers in haar oren. Het helpt niet. De muziek, die klinkt als onweer, is nu vlakbij. Het zingen wordt harder. Eva kan woorden verstaan. 'Toekomst... moge... here... hand. Pats... boem!'

'Mamma!' gilt Eva.

Mamma is er niet. Mamma is naar *Gaslicht*.

Ze gooit de dekens van zich af. 'Pappa!'

'Pappa is er niet en mamma ook niet.' Lisa is nu ook wakker.

‘Onweer,’ huilt Eva.

‘Muziek,’ zegt Lisa.

‘Niet waar, hoor maar.’

Lisa slaapt alweer.

‘Emma!’ Eva loopt naar de gang. Emma geeft geen antwoord. Eva loopt de trap af, doet de kamerdeur open. Daar zitten Emma en Dick, samen in pappa’s stoel. Emma zit op schoot bij Dick, hun hoofden zijn dicht bij elkaar.

‘Emma,’ fluistert Eva.

‘Wat is er?’ Emma springt van Dick af. ‘Wat moet je beneden?’

‘Onweer, hoor maar. Pats boem!’

Dick begint hard te lachen. ‘Bangerd dat je bent. Dit is geen onweer. Je hoort het Leger des Heils. Ze zingen, maken muziek en slaan op koperen bekkens.’

Pats... boem! Beneden klinkt het iets minder hard dan boven.

‘Mag ik bij jullie blijven tot ze weg zijn?’

‘Ja hoor,’ zegt Emma.

‘Nee,’ zegt Dick. ‘Naar bed.’

Eva loopt langzaam de kamer uit, ze loopt zo hard ze kan de trap op. Gemeen zijn ze, gemeen, om haar weg te sturen! Waren pappa en mamma maar thuis. Misschien ligt pappa al in het ziekenhuis.

Als ze in bed ligt, hoort ze weer muziek. Waarom gaat Dick niet weg? Ze wil naar beneden. Ze gaat rechtop zitten en begint aan de nagel van haar grote teen te pulken. Ze maakt er een scheurtje in. Daar komt het bloed al. Er loopt een druppel op haar onderlaken.

Nu moet ze naar beneden. Emma moet haar teen verbinden. Weer loopt ze de trap af. Weer doet ze de kamerdeur open.

Emma en Dick liggen op de divan, hun ogen zijn dicht. Ze slapen.

Eva gaat op de trap zitten. Ze zal hier wachten tot pappa en mamma thuiskomen, tot ze klaar zijn met dansen bij Pschorr. En dat er bloed op de trap komt kan haar niets schelen. Moeten ze maar niet weg gaan.

Doodstil is het in huis. Buiten is ook geen muziek meer. Ze legt haar hoofd tegen de muur naast de trap. Haar teen doet lekker pijn.

Als de buitendeur opengaat wordt ze wakker.

‘Eva, wat doe jij hier?’ Mamma gaat naast haar op de trap zitten. Pappa blijft staan.

‘Waarom zit je hier?’

‘Ik bloedde zo en Emma sliep.’

‘Waarom heb je haar dan niet wakker gemaakt?’

‘Weet ik niet.’ Jullie mogen nooit meer weggaan, wil ze zeggen. Ze houdt haar mond. Ze hoeven niet te weten dat ze bang is voor het Leger des Heils. Bang voor hun muziek die op onweer lijkt.

‘Ik breng haar wel naar bed,’ zegt pappa tegen mamma. ‘Ga jij maar eens kijken hoe Emma en Dick slapen.’

Hij tilt Eva op. Ze ligt met haar hoofd tegen zijn schouder. Vanavond vindt ze het niet erg dat hij naar sigaren ruikt.

‘Slaap lekker,’ fluistert ze als hij de dekens over haar heen legt. ‘Gaan jullie nooit meer naar *Gaslicht*?’

‘Dát beloof ik,’ zegt pappa plechtig.

‘Gelukkig,’ zucht Eva.

Amandelen

‘Jullie blijven bij Emma,’ zegt mamma. ‘Ik ga pappa alleen uit het ziekenhuis halen. Over een uurtje ben ik terug.’

‘Flauw van je.’ Eva kijkt boos naar mamma.

‘Helemaal niet flauw. Jullie weten dat er geen kinderen mogen komen in dit ziekenhuis.’

‘Toen Lisa geboren was mocht ik wel,’ moppert Eva.

‘Nu niet.’ Mamma knoopt haar mantel dicht. ‘Dit is een ander ziekenhuis. Ik ga nu.’

‘Tot straks.’

‘Blijven jullie nou lief bij mij. Dan gaan wij intussen iets kopen voor meneer, iets van mij en van Dick. Even mijn emmer leeggoaien.’ Emma loopt naar de tuin, waar ze met een grote zwaai het sop op het terras laat neerkletteren. ‘Schrobben doe ik morgen wel. Voor vandaag ben ik klaar.’

Ze veegt een krul van haar voorhoofd, droogt haar handen af.

‘Wat een snertwerk,’ zucht ze. ‘Jullie zullen later wel een beter baantje krijgen. Mijn ouders zijn maar arme lui. Dan zit er niets anders op dan dienstmeisje te worden.’

‘Laten we nou gaan.’ Eva zet de emmer in de keukenkast. Ze wil weg, want ze vindt het niet leuk als Emma over arm zijn praat. Dick maakt er ook vaak grapjes over. ‘Wij zijn arme sloebers,’ zegt hij dan. ‘En jullie zijn rijke stinkerds, want jullie vader heeft een auto met chauffeur.’

Eva heeft hem al honderd keer verteld dat pappa’s auto van meneer Herzberger is en Aart, de chauffeur ook. Meneer Herzberger heeft een fabriek waar hij deftige kostuums maakt voor deftige meneren. Pappa moet die kostuums voor hem verkopen in confectiewinkels door heel Nederland. Hij heeft altijd een zware koffer met uitzoeklapjes bij zich. Op die uitzoeklapjes kunnen de bazen van de confectiewinkels aanwijzen van welke stof de kostuums gemaakt moeten worden. Pappa kan niet autorijden en daarom heeft hij Aart gekregen van meneer Herzberger. Aart draagt pappa’s koffer als ze bij de winkels zijn en hij is pappa’s chauffeur.

Dick vertelt Emma vaak moppen over Sam en Saar. Ze moeten dan heel hard lachen, samen. Eva voelt dat het iets met hen te maken heeft, maar ze weet niet precies wat. Als Dick aan zo'n mop wil beginnen vraagt Eva altijd gauw of hij iets voor haar wil doen, haar pop lijmen of een bladzijde in een boek plakken.

Het kan haar niet schelen wát hij doet, als hij maar niet zegt dat zij rijke stinkerds zijn, of over Sam en Saar vertelt. Daar kan ze niet tegen. Ze heeft ook nog nooit aan pappa en mamma durven vertellen dat Dick van die vervelende grapjes maakt. Ze zouden vast erg boos worden op Dick en dan zouden Dick en Emma weer boos worden op haar.

'Zou pappa kunnen praten?' vraagt Lisa. 'Misschien kan je niks meer zeggen als ze net je amandelen eruit hebben getrokken als je al groot bent.'

'Op naar de bloemenwinkel, meiden!' roept Emma. 'Opschieten en niet zoveel kletsen. Ik wil een mooie plant voor meneer kopen. Een hortensia, als ze die hebben. Ik ben gek op hortensia's.'

'Ik kan jullie geen hand geven, want die plant is zo zwaar. Houden jullie mijn rok maar vast.' Emma heeft een grote paarse plant voor pappa gekocht, die ze bijna niet kan dragen. Er hangt een kaartje aan: WELKOM THUIS, BETER-SCHAP, EMMA & VERLOOFDE. Ze heeft veel geld op de toonbank gelegd. Erg veel, vindt Eva. En Emma is arm. Misschien kan ze nu geen kleren kopen of schoenen.

'Wat mooi,' zegt Lisa. 'Het zijn net allemaal paarse parapluutjes.'

Eva draagt een bosje bloemen, ook voor pappa. Geel zijn ze en ze heten fresia.

'Als we thuis zijn moeten jullie er ook een kaartje aanhangen,' zegt Emma. 'Of een tekening. Dat zal pappa leuk vinden.'